

крім цього на території регіону наявні і низькобонітетні (5 і нижче класів бонітету) насадження, що пояснюється тим, що вони зростають на ґрунтах, які не відповідають типам лісу, на крутих схилах річки Дністер (рис. 4).

Рис. 4. Класи бонітету лісової рослинності Тернопільського Придністер'я

Насадження з повнотою 0,3 - 0,4 займають 1,08% площі території. Їх наявність зумовлена насадженням дубових, ясеневих та ялинових насаджень, пошкодження насаджень вітровалами, сніголамами і буреломами. Загалом найбільшу частку займають насадження з повнотою 0,7, що займають 45,4 % площі території (рис. 5).

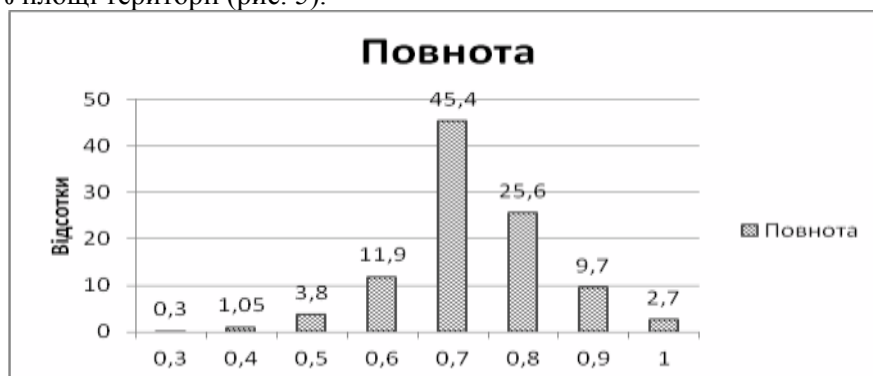

Рис. 5. Повнота лісової рослинності Тернопільського Придністер'я

Ліси Тернопільського Придністер'я виконують різноманітні народногосподарські функції: вони дають цінну сировину, мають протиерозійне, кліматичне, санітарно-оздоровче, рекреаційне, природоохоронне значення.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДП «Бучацьке лісове господарство» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ternopillis.gov.ua/>
2. ДП «Чортківське лісове господарство» [Електронний ресурс] / джерело доступу: <http://ternopillis.gov.ua/>
3. Природа Тернопільської області / Під ред. К. І. Геренчука – Л. : Вища школа, 1979. – 167 с.

Федючок А.

Науковий керівник – доц. Питуляк М.Р.

ВОДНІ РЕСУРСИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ, ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН

Хмельниччина щедро обдарована природою водними ресурсами. Поверхневі води, які є складовою частиною водного фонду області, представлені річками, озерами, штучними водоймами (водосховищами, ставками), каналами, іншими водними об'єктами. Річки є основною складовою частиною водних ресурсів.

Метою дослідження є аналіз та оцінка антропогенного впливу на річки Хмельницької області, а також вивчення екологічного стану водних ресурсів

Річкова сітка Хмельницької області представлена басейнами Дністра (займає 7,74 тис.км² або 37,6% території), Південного Бугу (4,61 тис.км² або 22,4%) і Дніпра (8,27 тис.км² або 40% території області). Гідрографічна сітка області нараховує 3733 водотоків загальною довжиною 12880 км, в тому числі великі річки: Дністер (в межах області 152 км) і Південний Буг (140 км); середні річки: Случ (119 км), Горинь (150 км), Збруч (247 км), а також 3728 малих річок і водотоків, загальною довжиною 12072 кілометрів. Річок довжиною більше 10 км виявилось 211 (в т.ч. малих 206) загальною довжиною 4872 км (в т.ч. малих 4064 км) [5].

Уся річкова система області зарегульована великою кількістю водосховищ та ставків. На території області є 52 водосховища, в тому числі 1 міжобласне – Дністровське водосховище. Більшість водосховищ мають об'єм менше 10 млн.м³ і лише два з них Щедрівське і водойма-охолоджувач Хмельницької атомної електростанції (ХАЕС) мають повний об'єм 25,2 і 120 млн.м³ відповідно. На території області знаходиться 2709 штучних водних об'єкти (ставки), загальною площею 17,38 тис.га, з яких 1633 знаходяться в оренді, загальною площею 12,75 тис.га [5].

Одні з провідних проблем в області – забруднення води та її раціональне використання. Екологічне забруднення водойм в основному є наслідком антропогенного впливу, а саме промислових підприємств. Крім цього, це викликано постійним збільшенням споживання води та надходженням у ріки (близько 8%) неочищених стічних вод. Тому, аналіз екологічного стану є необхідним для збереження та покращення якості води в межах області.

Забруднення водойм Хмельницької області пояснюється збільшенням частки антропогенного впливу на довкілля, в тому числі і на річки. Результатом надходження у річки мільйонів тонн різноманітних забруднюючих речовин є істотні зміни гідрохімічних характеристик вод. Довготривале використання річок Хмельниччини у різних сферах людської діяльності спричинило те, що вони зазнали істотних змін. В окремих випадках їх екологічний стан наближається до критичного.

Щорічні дослідження змін водних ресурсів та їх екологічного стану в області проводить Департамент екології та природних ресурсів при Хмельницькій обласній державній адміністрації. Дані дослідження є опубліковані, проте не всі вони доступні для широкого загалу.

Екологічний стан водойм області з кожним роком погіршується все більше і більше. Разом з тим, зменшилось використання води галузями господарства. У 2012 році цей показник становив 117, 62 млн км³, а вже у 2014 році він зменшився до 69,89 млн км³[3]. Кількість і якість води в річці є інтегрованим показником стану навколишнього середовища, збалансованості використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

Водні ресурси Хмельницької області складаються з поверхневого стоку в середньому 2,1 млрд. м³ /рік і запасів підземних вод (прогнозні – 720,0 тис.м³/рік).

Водозабезпеченість водними ресурсами місцевого поверхневого стоку на одного жителя області становить 1,5 тис.м³ при середній по державі 1,1 тис.м³ [6], проте води нерівномірно розмщені по території. Всі галузі народного господарства забезпечені необхідною кількістю води (рис.1).

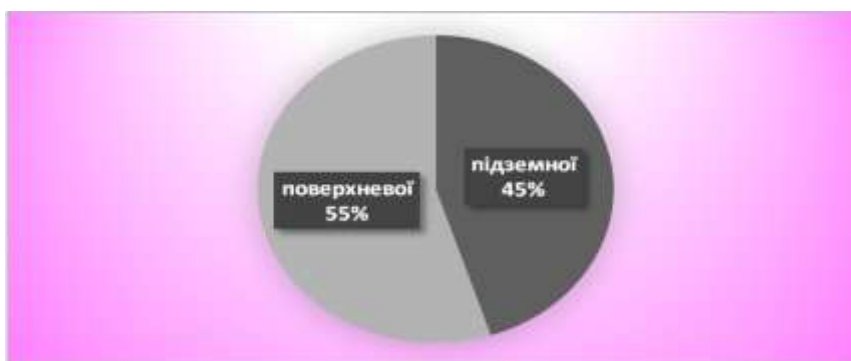

Рис.1. Забір прісної свіжої води у Хмельницькій області в 2015

Антропогенний вплив на річкові басейни Хмельницької області чиниться переважно за рахунок промислового виробництва (рис.2).

Промисловість має більш ширший спектр своїх дій, тому наслідки її впливу можуть призвести до водно-екологічної катастрофи не лише обласного рівня, а й загально державного.

Рис.2. Використання води в основних галузях господарства Хмельницької області

На території Хмельниччини основний шлях забруднення річок – скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти області. Скид зворотних вод у водні об'єкти здійснюють 79 водокористувачів рис [2].

Повна біологічна очистка з подальшим скидом очищених стічних вод у водні об'єкти здійснюється лише на 52 комплексах очисних споруд.[1]

Загальні скиди зворотних вод становили 32,29 млн.м³, в минулому році було скинуто 33,0 млн.м³ зворотних вод.

В 2015 році скинуто у водні об'єкти 0,432 млн.м³ неочищених зворотних вод. Загальний вміст забруднюючих речовин скинутих в складі зворотних вод у поверхневі водні об'єкти зменшився з 20,635 тис.т у 2014 році до 20,448 тис.т у 2015 році [1].

Рівень забруднення басейнів трьох великих річок Дністер, Дніпро, Південний Буг в порівнянні з минулим роком суттєво не змінився

Важливим показником є якість централізованого господарсько-питного водопостачання. Вивчаючи встановлені випадки невідповідності якості питної води за санітарно-бактеріологічними показниками, слід відмітити, що відбулося в основному це за рахунок забруднення внутрішніх мереж навчально-виховних закладів та мереж відомчих водопроводів. Звичайно, стан водних ресурсів Хмельниччини не є бездоганим. Проте, час від часу, проводять заходи щодо покращення водних об'єктів. Наприклад, у 2012 році проводились роботи по будівництву очисних споруд в смт. Білогір'я. У 2014 році відбулось будівництво каналізаційних мереж і споруд [4].

Отже, Хмельницька область має проблеми із забезпеченістю міст і сіл чистою питною водою, утилізацією відходів, забруднення вод викидами та відходами підприємств.

Основними екологічними проблемами області є забруднення природних водних об'єктів недостатньо очищеними стічними водами житлово-комунального комплексу

Для охорони і раціонального використання водних ресурсів необхідно збудувати очисні споруди в міських поселеннях Вінківці, Нова Ушиця, Ярмолинці, Антоніни, Закупне, Смотрич, а також оптимізувати роботу існуючих. Вони допоможуть покращити стан водних ресурсів Хмельниччини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головне управління Держсанепідслужби у Хмельницькій області [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://gudseshm.gov.ua/index.php>
2. Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької облдержадміністрації [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://oblrada.km.ua/menu/right/81>
3. Екологічний паспорт Хмельницької області 2014 рік [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.menr.gov.ua/docs/protection1/khmelnitska/Hmelnitska_Ekopasport_2014.pdf
4. Хмельницька обласна рада [Електронний ресурс] — Режи доступу: <http://oblrada.km.ua/menu/top/14>
5. Хмельницьке обласне управління водних ресурсів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vodgosp.km.ua/>
6. Хмельницьк водоканал [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.water.km.ua/>